

Για να δω τι έμαθα...

Σημειώνω ένα ✓ στο αντίστοιχο κουτάκι

Σ' αυτή την ενότητα έμαθα:	Χρειάζομαι ακόμα βοήθεια	Μπορώ μόνος μου	Μπορώ να βοηθήσω το συμμαθητή μου
Να περιγράψω με λεπτομέρειες ένα μηχάνημα.			
Να γράψω και να στέλνω ένα ηλεκτρονικό μήνυμα.			
Να χρησιμοποιώ τις αναφορικές αντωνυμίες.			
Να χρησιμοποιώ τους συμπλεκτικούς και αντιθετικούς συνδέσμους για να συνδέω λέξεις και προτάσεις.			
Να γράψω και να χρησιμοποιώ σωστά τις μετοχές σε -μένος, -μένη, -μένο.			
Να κλίνω σωστά το συντελεσμένο μέλλοντα της ενεργητικής και της παθητικής φωνής.			
Να υποστηρίζω τη γνώμη μου με επιχειρήματα.			

Η Ραλλού σάς προτείνει.

- Ardley Neil, *Ανακαλύπτω την τεχνολογία*, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα, 1995, απόδοση στα ελληνικά Πέτρος Παπακωνσταντίνου.
- Bender Lionel, *Τα μάτια της ανακάλυψης, Εφευρέσεις*, εκδ. Αστέρης Δελιθανάσης ΕΠΕ, Αθήνα, 1991, μετάφραση Άρτεμη Θεοδωρίδου.
- Bridgman Roger, *Ανακαλύπτω την επιστήμη*, εκδ. Δελιθανάσης-Ερευνητές, 1995, μετάφραση Πέτρος Παπακωνσταντίνου.
- Fardon John, *Ταξίδι στο χρόνο: Εφευρέσεις και Τεχνολογία*, εκδ. Ίριδα, Αθήνα, 2002, μετάφραση Μαρία Παΐζη.
- Platt Richard, *Εύρηκα! Μεγάλοι εφευρέτες και ο ιδιοφυής τρόπος σκέψης τους*, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα, 2004, μετάφραση Κατερίνα Παπασταύρου.
- Ηλιόπουλος Βαγγέλης - Λουτσάνο Κομίντα, *Από Μικέλε, Προς: Φώτη*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2004.
- Λάζος Χρήστος, *Τηλεπικοινωνίες των αρχαίων Ελλήνων*, εκδ. Αίολος, Αθήνα, 1997.
- Μάστορη Βούλα, *Χρήστος, Το αγόρι που ταξίδεψε στο μέλλον*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2005.
- Παρίζι Άννα, *Μήλα, φτερά και τηλεσκόπια*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 2003.
- Επίσκεψη στο Μουσείο Φυσικών Επιστημών και Τεχνολογίας, Σόλωνος 104, Αθήνα
www.uoa.gr/physics

Ανθολόγιο: Σίνου Κίρα, «Συνάντηση στο διάστημα»

15

Ενότητα

Χριστός Ανέστη!

Σ' αυτή την ενότητα:

- Θα μιλήσουμε για το μήνυμα της Ανάστασης του Χριστού.
- Θα γνωρίσουμε πασχαλινά έθιμα από διάφορα μέρη της Ελλάδας.
- Θα φτιάξουμε πρωτότυπα πασχαλινά αυγά.

Ανάσταση

Νύχτα του Απρίλη, του Μεγάλου Σαββάτου νύχτα! Αύριο ξημερώνει Πάσχα, Πάσχα Κυρίου, των Ελλήνων Πάσχα! Μεσάνυχτα. Ένα ανθρώπινο ποτάμι γεμίζει τους δρόμους, στριμώχνεται στις εκκλησιές, απλώνεται στα προαύλια. Χτες ήταν η θανή, ο θάνατος ο σταυρικός, ήταν το πάθος το μεγάλο, ήταν το δράμα και το κλάμα, ήταν το αργό, το λυπημένο καμπάνισμα, του θανάτου καμπάνισμα, καρδιοχτύπι του θανάτου...

Σήμερα κύλησε η βαριά η πέτρα, άνοιξε ο τάφος, κι ήταν η μεγάλη νίκη. Νίκησε η ζωή το θάνατο, άνοιξε ο δρόμος από το θάνατο ξανά προς τη ζωή... Όλοι καρτερούν. Συνάζονται στις εκκλησιές. Σιμώνει η ώρα. Άφωτες κι άφωνες οι εκκλησιές...

Κι άξαφνα μια φωνή ακούγεται,
μια φωνή από μέσα

από την εκκλησιά, από τα βάθη της εκκλησιάς, από τα άγια των αγίων, από τα βάθη των ψυχών, μια φωνή βαριά και μεγάλη, μια φωνή βροντερή κι όμως γλυκύτατη, και λέει:

— «Δεύτε λάβετε φως εκ του ανεσπέρου φωτός!»*

Και μια σπίθα μικρή άναψε μες στο σκοτάδι, μια σπίθα που πήδηξε φλόγα και φωτίσε, κι από τη φλόγα αυτή σκόρπισαν στο άψε σβήσε χιλιάδες φλόγες, η μια μετά την άλλη, γοργά, απανωτά, μυριάδες φλόγες και χύθηκε το φως, έτσι σαν ποτάμι φωτερό, σαν ποτάμι λαμπερό, στις πολιτείας τις πλατείες και τα στενά, στου χωριού τις ρούγες* και στις δημοσιές, στα τρίστρατα και τα τετράστρατα της χώρας όλης. Μυριάδες φλογίτσες καίνε τώρα και χαίρονται και τρεμουλιάζουν κι αναπηδούνε. Ποτάμια γίνηκαν, από τούτες τις φλογίτσες, στα χέρια των χριστιανών. Ένα ολόχρυσο ανθρώπινο ποτάμι γεμίζει τους δρόμους, γεμίζει τον τόπο, από την πρώτη χώρα ως το στερνό, το πιο απόμερο χωριό, από τις ρεματιές των βουνών ως τα κύματα της θάλασσας, ένα φεγγερό ποτάμι ανθρώπινο...

Πλημμύρισε φως η χώρα. Πλημμύρισαν φως οι ψυχές. «Υπέρ του καταξιοθῆναι ημάς...»* βροντάει μια φωνή. Κι η χαρά ξεσπάει ολομεμιάς:

— Χριστός ανέστη εκ νεκρών!

— Χριστός ανέστη!

— Χριστός ανέστη!

Τ' αδέρφια φιλιούνται σταυρωτά κι όλοι οι χριστιανοί γίνονται αδέρφια εκείνη την ώρα.

— Χριστός ανέστη! ψέλνει ο παπάς.

— Χριστός ανέστη! τραγουδάει το παιδί.

— Χριστός ανέστη! ανακράζει ο μαραγκός κι ο χτίστης.

— Χριστός ανέστη! του χωραφιού οι εργάτες.

— Χριστός ανέστη! ο ναύτης κι ο ψαράς.

— Χριστός ανέστη! κι ο στοχαστής.

— Χριστός ανέστη! σημαίνουν τα καμπαναριά.

— Χριστός ανέστη! χτυπάει κι η βαριά καμπάνα.

Θανάσης Πετσάλης-Διομήδης, *Ελληνικά διηγήματα με θέμα το Πάσχα*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1995 (δασκευή)

Ο συγγραφέας, τη νύχτα του Μεγάλου Σαββάτου, μαζί με ένα πλήθος πιστών, γιορτάζει την Ανάσταση του Χριστού.

- Με τι μοιάζει ο κόσμος που πλημμυρίζει τους δρόμους πηγαίνοντας στην Ανάσταση; Γιατί;
- Με τι μοιάζει ο κόσμος μετά το «Δεύτε λάβετε φως»; Τι άλλαξε;
- Ποιο είναι το μήνυμα που σκορπίστηκε σε όλες τις πολιτείες και τα χωριά μαζί με το αναστάσιμο φως;

* Δεύτε λάβετε φως εκ του ανεσπέρου φωτός: Ελάτε να πάρετε φως από το φως του Χριστού που δε δύνει ποτέ

* ρούγα: δρόμος ή πλατεία

* Υπέρ του καταξιοθῆναι ημάς...: Ας παρακαλέσουμε να μας αξιώσει ο Θεός...

Πρωτότυπα πασχαλινά αυγά

ΥΛΙΚΑ

- Αυγά βρασμένα πολύ καλά.
- Ένα δοχείο, που μέσα θα βάλετε νερό και μια ποσότητα ατλακόλλας.
- Μικρά χαρτάκια από γκοφρέ χαρτί ή κρεπ, χαρτιά περιτυλίγματος κομμένα σε μικρά κομμάτια με το χέρι.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

- Αφού βράσετε τα αυγά, αφήστε τα να κρυώσουν καλά. Ετοιμάστε ένα μείγμα νερού-ατλακόλλας και βουτήξτε ένα-ένα τα κομματάκια χαρτιού. Τοποθετήστε τα πάνω στο κάθε αυγό διάσπαρτα ή το ένα δίπλα στο άλλο.
- Αφήστε τα αυγά να στεγνώσουν καλά. Αν θέλετε, όσο η ατλακόλλα δεν έχει στεγνώσει καλά, πασπαλίστε με λίγη χρυσόσκονη. Το ίδιο μπορείτε να κάνετε και με γκοφρέ χαρτί.

Προσοχή όμως γιατί ξεβάφει!

Σημείωση: Μια παραλλαγή της παραπάνω χειροτεχνίας είναι να κόψετε με «κυματιστό» ψαλιδάκι ψιλές λουριδίτσες από οντουλέ χαρτί και να τις κολλήσετε με ρευστή κόλλα πάνω σε ήδη βαμμένο κόκκινο ή άλλο πολύχρωμο αυγό.

Πούλιες, μπαλάκια από γκοφρέ και αυτοκόλλητα είναι μερικές άλλες ιδέες για να διακοσμήσετε αυγά του Πάσχα.

Φαίη Χανή, περιοδικό Παράθυρο στην εκπαίδευση του παιδιού, τεύχος 26^ο Μάρτιος - Απρίλιος 2004

Πασχαλινά έθιμα

Αερόστατα της Αρκαδίας

Συναντάται μόνο στο Λεωνίδιο της Αρκαδίας. Την Ανάσταση, οι νέοι που έχουν δημιουργήσει μικρά αερόστατα, τ' αφήνουν ελεύθερα να υψωθούν δημιουργώντας ένα εντυπωσιακότατο θέαμα στο νυχτερινό ουρανό.

Το έθιμο αυτό ισχύει από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Σχεδόν κάθε σπίτι, βδομάδες πριν ετοιμάζει το δικό του αερόστατο με καλάμι και χαρτί. Για την πυρόδοσή τους χρησιμοποιείται η «καλυμμάρα», πανί εμποτισμένο με λάδι και πετρέλαιο. Από κάθε ενορία (από τις 5 της Τσακωνιάς) αφήνονται περισσότερα από 100 αερόστατα.

Φανταστείτε το θέαμα!

Πολιτιστικό περιοδικό, Άωτον... το άκρο του πολιτισμού, εκδ. Ελληνική Πρωτοβουλία Ο.Ε., Μάιος-Ιούνιος 2005

Ανάσταση στην Κέρκυρα

Κάθε Μεγάλο Σάββατο πρωί, την ώρα που ο ιερέας βγαίνει από το ιερό με την εικόνα της Αναστάσεως στολισμένη με λουλούδια, οι καμπάνες χτυπούν χαρμόсуνα. Οι νοικοκυρές πετούν στους δρόμους μεγάλα πήλινα δοχεία (μπότιδες) από τα παράθυρα που πέφτοντας σπάνε σε χίλια κομμάτια και κάνουν μεγάλο θόρυβο.

Αυτό το έθιμο συμβολίζει τη νίκη του Χριστού απέναντι στην αμαρτία και το θάνατο και βασιζέται σ' ένα στίχο του Ψαλτηρίου: «ποίμανον αυτούς εν ράβδω σιδηρά, ως σκεύη κεραμέως σύντριψον αυτούς» δηλαδή να τους κυβερνάς όπως ο βοσκός τα πρόβατα αλλά με σιδερένιο ραβδί, κάνε τους κομμάτια όπως τα πήλινα δοχεία (Ψαλμ. Β, στίχ. 9).

Terra Kerkyra, εκδ. Terra Editions

Πολιτιστικό περιοδικό, Άωτον... το άκρο του πολιτισμού, εκδ. Ελληνική Πρωτοβουλία Ο.Ε., Μάιος-Ιούνιος 2005

Τα Λαζαράκια

Το Σάββατο του Λαζάρου τα παιδιά σε αρκετές περιοχές της Ελλάδας γυρίζουν από πόρτα σε πόρτα τραγουδώντας κάλαντα που μιλούν για την Ανάσταση του Λαζάρου. Κρατούν άβαφα αυγά και μικρά ψωμάκια, τα «Λαζαράκια» ή «Λαζαρέλια». Συνήθως περιέχουν ξηρούς καρπούς, κανέλα, σταφίδες και ταχίνι και είναι πλασμένα σαν ανθρωπάκια με μακρύ ρούχο και σαρίκι στο κεφάλι.

Τα Λαζαρέλια υπάρχουν και σ' ένα έθιμο του Πόντου, μόνο που οι Πόντιοι τα ονομάζουν «κερκέλε» και τα δίνουν μαζί με άσπρα αυγά στα παιδιά που τραγουδούσαν την Κυριακή των Βαΐων.

Πολιτιστικό περιοδικό, Άωτον... το άκρο του πολιτισμού, εκδ. Ελληνική Πρωτοβουλία Ο.Ε., Μάιος-Ιούνιος 2005

- Ποιο από τα παραπάνω πασχαλινά έθιμα σας εντυπωσίασε;
- Γνωρίζετε άλλα πασχαλινά έθιμα;

- Η τάξη σας αποφάσισε να κάνει ένα πασχαλινό αφιέρωμα με θέμα: *τα έθιμα του Πάσχα*. Αναζητήστε πληροφορίες και φωτογραφίες για πασχαλινά έθιμα που γίνονται στην περιοχή σας. Ενημερώστε και τις άλλες τάξεις του σχολείου σας για το αφιέρωμα της τάξης σας. Ζητήστε τους να σας βοηθήσουν να εμπλουτίσετε το αφιέρωμά σας.

Συγκεντρώστε όλες τις εργασίες και ανακοινώστε τες με μια εφημερίδα τοίχου στο σχολείο σας.

Η Ραλλού σάς προτείνει

Γρηγοριάδου-Σουρέλη Γαλάτεια, Μηλιώρη Πόλυ, Κοντολέων Μάνος, *ανθολόγηση Ελληνικά διηγήματα με θέμα το Πάσχα*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1996.

Μαστρομιχαλάκη Αγγελική, *Πάσχα Ελληνικό*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα, 1999.

Μπάρτζης Γιάννης, *Πασχαλινά διηγήματα*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 2006.

Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος, *Εξοχική Λαμπρή*, εκδ. Παπαδόπουλος, Αθήνα, 2005.

Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος, *Πασχαλινά διηγήματα*, εκδ. Γράμματα, Αθήνα, 2001.

Πασχαλινά διηγήματα Ελλήνων συγγραφέων, 1°, 2°, 3°, 4° μέρος, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1990.

www.plefsis.gr

Ανθολόγιο: **Μάστορη Βούλα**, «Τότε που πήγαμε βόλτα τον Επιτάφιο»
Βάρναλης Κώστας, «Η μάνα του Χριστού»

16

Ενότητα

Ταξίδια στην Ελλάδα

Σ' αυτή την ενότητα:

- Θα μάθουμε:
  - ▶ Να περιγράψουμε με λεπτομέρειες μια διαδρομή με κάποιο μεταφορικό μέσο.
  - ▶ Να γράφουμε μια ταξιδιωτική κάρτα.
  - ▶ Να διαβάζουμε έναν τουριστικό χάρτη.
  - ▶ Να γράφουμε ένα ταξιδιωτικό ημερολόγιο.
- Θα μάθουμε επίσης:
  - ▶ Να χρησιμοποιούμε τα παραθετικά των επιθέτων.
  - ▶ Να κλίνουμε το επίθετο ο πολύς, η πολλή, το πολύ.
  - ▶ Τα εθνικά ονόματα.
  - ▶ Να ξεχωρίζουμε τα επίθετα από τις μετοχές.
- Θα γνωρίσουμε διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας.

Το παραδεισένιο Πήλιο

Το μικρό τρένο που μας πάει από το Βόλο στις Μηλιές του Πηλίου δεν έχει το όμοιό του. Θυμίζει τις ταχυδρομικές άμαξες του παλιού καλού καιρού. Δεν έχει την ακρίβεια ούτε και την περηφάνια εκείνη των μεγάλων εξηπρές*, που ξεκινάνε και σταματούν σαν ανυπόμονα άλογα. Δεν έχει καν το ύφος ότι εκτελεί συγκοινωνία. Θαρρείτε πως βγήκε περίπατο για τη δική του ευχαρίστηση. Πηγαίνει αργά - σα για να χαρεί περισσότερο τη φύση και τον ανοιξιάτικο ήλιο. Σταματάει κατά το κέφι του - σα για να θαυμάσει μια ωραία θέα. Και στους μικρούς σταθμούς, όπου ξαποσταίνει, δημιουργεί μια ατμόσφαιρα φιλική και εγκάρδια.

Στους σταθμούς αυτούς είναι ανθισμένα πεζούλια, καφενεδάκια κάτω από πανύψηλες λεύκες, κόσμος που γνωρίζεται με τον κόσμο του τρένου. Αρχίζουν λοιπόν ατέλειωτες κουβέντες, ο μοναδικός υπάλληλος του τρένου παίρνει παραγγελίες και καλάθια για τον παραπέρα σταθμό, ένας ρομαντικός ταξιδιώτης κατεβαίνει να κόψει λουλούδια των χωραφιών, άλλοι παραγγέλνουν καφέ... Το μικρό τρένο δίνει σ' όλους καιρό για όλ' αυτά. Κι όταν σφυρίζει, δεν είναι για ν' αναγγείλει ασυζήτητα ότι φεύγει, αλλά για να ρωτήσει: «Έ, τι λέτε; Πάμε τώρα;». Κι αν κανείς δεν έχει τελειώσει ακόμα το μικρό τρένο τον περιμένει. Δε βιάζεται!

Κι αλήθεια: γιατί να βιαστεί; θα ήταν ανόητο. Είναι τόσο ωραία όλα: το ανοιξιάτικο πρωί, η φύση, ο Παγασπητικός... Τόσο ωραία! Πουθενά αλλού δε θα 'βρισκε κανείς τόση ομορφιά συνδυασμένη με τόση πραότητα* και ειρήνη! Όλη η φύση, από το Βόλο στις Μηλιές, έχει μια κυριακάτικη εμφάνιση. Όλα είναι καθαρά στα μικρά χωριά που περνάμε - Αγριά, Λεχώνια - όλα είναι γιορταστικά στα χωράφια, στο φως, στα νερά του κόλπου! Στ' ακροθαλάσσι, μπρος στη φωτεινή, την ονειρεμένη γαλήνη του Παγασπ-

* πραότητα: ηρεμία, γαλήνη

* εξηπρές: τρένα που αναπτύσσουν μεγάλη ταχύτητα

τικού, βλέπεις γέριες βάρκες ξεχασμένες σε μια γλυκιά υπνηλία. Κάτω από τις ασημένιες ελιές βόσκουν νωθρά κοπάδια προβάτων. Σ' όλο το μάκρος του δρόμου κυλάνε ρυάκια ανάμεσα από παπαρούνες και χαμομήλια. Οι κερασιές είναι ανθισμένες, κι ο ανοιξιάτικος αέρας είναι γεμάτος ευωδίες. Θεία πραότητα είναι διάχυτη παντού. Κι ο Βρυχών*, μέσα στην κοίτη των λευκών γυαλιστερών χαλικιών του, δεν έχει τίποτα από την τρομερή εντύπωση που υποβάλλει τ' όνομά του: αντί να βρυχάται*, κυλάει φλυαρώντας προς τη γαλανή θάλασσα...

Τα μέρη αυτά, που ο Ιάσων τ' άφησε για να φύγει με την Αργώ του, αξίζουν όλες τις Κολχίδες που ξεκίνησε ν' ανακαλύψει. Η ευλογημένη καρπερότητα της γης, το χρυσό φως που λούζει τα πάντα και η απέραντη ειρηνική ομορφιά των βουνών και των νερών όλα προσκαλούν σε διαμονή και όχι σε αναχώρηση...

Το μικρό τρένο ανηφορίζει τώρα στην πλαγιά του Πηλίου. Η θέα, όσο πάει, γίνεται πλατύτερη ως που στο τέλος απλώνεται από κάτω μας σαν από αεροπλάνο. Ο Παγασπτικός λάμπει ολόκληρος σαν ένας χρυσός καθρέφτης. Ένας απέραντος ελαιώνας ροβολάει προς τη θάλασσα, γεμάτος ασημένια ειρήνη. Ανάμεσα στις ελιές κοκκινίζουν σαν παπαρούνες οι στέγες διασκορπισμένων εξοχικών σπιτιών. Ένα μεγάλο ευτυχισμένο φως λούζει τα πάντα. Και γύρω μας ξετυλίγεται αδιάκοπα η βλάστηση του βουνού: σφεντάμι*, θυμάρια, αγριολούλουδα, ρόδινες αγριοχαρουπιές και δροσερά πλατάνια, που φουντώνουν στις ρεματιές όπου κατρακυλούν γάργαρα τραγουδιστά νερά. Ο γλυκός αέρας έχει ένα άρωμα θυμαριού και λεβάντας. Θα 'λεγε κανείς να μην τελειώσει ποτέ μια τέτοια διαδρομή.

*Κώστας Ουράνης, Ταξίδια στην Ελλάδα,
βιβλιοπωλείον της Εστίας,
Αθήνα, 1955 (διασκευή)*

* Βρυχών: ποτάμι του Πηλίου

* βρυχάται: μουγκρίζει

* σφεντάμι: δέντρο ή θάμνος με ανθεκτικό ξύλο

1. Φανταστείτε ότι είστε και εσείς ένας από τους επιβάτες του μικρού τρένου και περιγράψτε αυτά που είδατε σε ένα φίλο σας. Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σας βοηθήσουν στην περιγραφή σας.

- Από πού ξεκινάτε και ποιος είναι ο προορισμός σας;
- Πώς είναι το μικρό τρένο με το οποίο ταξιδεύετε;
- Τι ακριβώς γίνεται σε κάθε σταθμό του τρένου;
- Γιατί το τρένο δε βιάζεται να φτάσει στον προορισμό του;
- Από ποια χωριά περνάει το τρένο;
- Ποιο ποτάμι συναντάτε;
- Πότε η θέα γίνεται πλατύτερη;
- Τι βλέπετε, τι μυρίζετε ανηφορίζοντας στην πλαγιά του Πηλίου;
- Γιατί δε θέλετε να τελειώσει μια τέτοια διαδρομή;

2. Ο συγγραφέας για να κάνει πιο ζωντανές τις εικόνες της περιγραφής του χρησιμοποιεί **παρομοιώσεις**.

- ▶ Αντιστοιχίστε σωστά τις παρακάτω φράσεις για να διαβάσετε τις παρομοιώσεις του κειμένου.

Τα μεγάλα εξπρές ξεκινάνε και σταματούν	☐	☐	σαν παπαρούνες.
Ο Παγασπτικός λάμπει ολόκληρος	☐	☐	σαν ανυπόμονα άλογα.
Οι στέγες των εξοχικών σπιτιών κοκκινίζουν	☐	☐	σαν ένας χρυσός καθρέφτης.

- ▶ Φτιάξτε τώρα δύο δικές σας παρομοιώσεις, για να ομορφύνετε περισσότερο την περιγραφή του τρένου που ανεβαίνει στο Πήλιο.

Το τρένο σκαρφalώνει στις πλαγιές του βουνού σαν .....

Το τρένο ξαποσταίνει στους σταθμούς σαν .....

3. Ο συγγραφέας στην περιγραφή του χρησιμοποιεί πολλά επίθετα. Υπογραμμίστε τα επίθετα στις παρακάτω προτάσεις.

«Τα δρομάκια είναι καθαρά στα μικρά χωριά».

«Στο ακροθαλάσσι οι βάρκες φαίνονται γέριες και ξεχασμένες σε μια γλυκιά υπνηλία».

Ένα επίθετο μπορεί:

- α) να εμφανίζεται δίπλα στο ουσιαστικό π.χ. **πανέμορφα** ακρογιάλια ή
- β) να συνδέεται με το ουσιαστικό με ένα συνδετικό ρήμα π.χ. **είμαι, φαίνομαι, γίνομαι, ονομάζομαι** κ.ά. (να είναι δηλαδή κατηγορούμενο) π.χ. Τα ακρογιάλια του νησιού **είναι πανέμορφα**.

- ▶ Κυκλώστε στις παρακάτω προτάσεις τα επίθετα που λειτουργούν ως κατηγορούμενα.
  - ❁ Όλη η φύση έχει μια κυριακάτικη εμφάνιση.
  - ❁ Ο ανοιξιάτικος αέρας είναι γεμάτος ευωδίες.
  - ❁ Όσο ανεβαίνουμε στο βουνό, η θέα γίνεται πλατύτερη.
  - ❁ Το όμορφο ποτάμι ονομάζεται Βρυχών.
  - ❁ Ο καιρός φαίνεται ωραίος.
  - ❁ Στις ρεματιές κατακυλούν γάργαρα νερά.

4. Ξαναγράψτε το παρακάτω κείμενο βάζοντας στη θέση των χρωματισμένων επιθέτων συνώνυμά τους. Τι παρατηρείτε; Αλλάζει κάτι; Αν δυσκολευτείτε, συμβουλευτείτε το λεξικό σας.

Το μικρό μας τρένο δεν βιαζόταν. Νόμιζες πως ήθελε κι αυτό να απολαύσει την **όμορφη** θέα. Τα **νωθρά** κοπάδια των προβάτων έβοσκαν κάτω από τις ασημένιες ελιές. Από ψηλά τα **γάργαρα** νερά του ποταμού έτρεχαν να συναντήσουν την **ήρεμη** θάλασσα. **Τρομερή** εντύπωση μου έκαναν τα **λευκά γυαλιστερά** χαλίκια που φαίνονταν στην κοίτη του ποταμού. Κανείς δεν ήθελε να φύγει από αυτό το **θαυμάσιο** μέρος.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Η Ρόδος

Η Ρόδος είναι το μεγαλύτερο νησί των Δωδεκανήσων. Δίκαια την αποκαλούν το μαργαριτάρι της Μεσογείου. Οι σπάνιες ομορφιές της ξεδιπλώνονται σε κάθε γωνιά της: γοπητικές παραλίες, όμορφα λιμανάκια, χωριά με παραδοσιακά πέτρινα σπίτια.

Νησί πλουσιότατο σε ιστορία, αφού υπήρξε σημαντικό κέντρο της αρχαιότητας. Από το 1309 έως το 1519 βρισκόταν στην κατοχή των Ιπποτών του Αγίου Ιωάννου και τότε χτίστηκε η μεσαιωνική πόλη που κυριαρχεί ακόμη στην πόλη της Ρόδου.

Το νησί αποτελεί κάθε εποχή του χρόνου επίγειο παράδεισο για Έλληνες και ξένους τουρίστες.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΥΜΒΟΛΑ		
Ιστορικό κτήριο, δρόμος, πλατεία	Αθλητικό κέντρο	Γιορτές
Μουσείο, πινακοθήκη	Πληθυσμός	Τηλέφωρο
Εκκλησία, μοναστήρι	Διεθνές αεροδρόμιο	Ανοχιά
Τζαμί	Αεροδρόμιο εσωτερικού	Κινοστά
Καφετήριο	Φερμιάποτ	Είσοδος με εισιτήριο
Κάστρο, φρούριο	Σταθμός ΟΣΕ	Επιτρέπεται η λήψη φωτογραφιών
Αρχαιολογικός χώρος	Σταθμός ΗΣΑΠ	Πρόσβαση αναπηρικών αμαξιδίων
Θέατρο	Γραμμή Λεωφορείου	Περιήγηση με ξενιστή
Πάρκο, κήπος	Γραμμή ΗΠΑΠ	Εστιατόριο, ταβέρνα
Ζωολογικός κήπος, ενυδρείο	Πληροφορίες τηλεφώνου	Καφενείο
Θεματικό πάρκο	Πληροφορίες, τουριστ. αστυνομία	Θεία λειτουργία
Αξιοθέατο φυσικής ομορφιάς	Αγορά	Παραλία

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ		
FAX	Θαλάσσια σπορ	Δεκτές πιστωτικές κάρτες
Διαμότιο με μπάνιο	Κήπος, αυλή	Κατηγορία ξενοδοχείου βάσει τιμής

ΣΥΜΒΟΛΑ ΓΙΑ ΧΑΡΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ		
Διεθνές αεροδρόμιο	Εκκλησία, μοναστήρι (για χάρτη πόλης)	Νοσοκομείο με εξωτερικά ιατρεία
Αεροδρόμιο εσωτερικού	Εκκλησία, μοναστήρι	Αστυνομικό τμήμα
Κύριο λιμάνι	Αρχαιολογικός χώρος	Ταχυδρομείο
Σταθμός ΟΣΕ	Κάστρο, φρούριο	Τουαλέτες ανδρών-γυναικών
Σταθμός ΗΣΑΠ	Αξιοθέατο φυσικής ομορφιάς	Κατάστημα
Αερεπεία ή σταθμός Λεωφορείου	Εξαιρετική θέα	Μπαρ
Τελικός σταθμός ΗΣΑΠ	Κρήνη, πηγή	Καφενείο
Πληροφορίες, τουριστ. αστυνομία	Παραλία	Χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων

ΣΥΜΒΟΛΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ	
Εθνική οδός	Γραφικός δρόμος
Οδός ασφαλτοστρωμένη	Γραφικό μονοπάτι
Οδός μη ασφαλτοστρωμένη	
Δύσβατη οδός ή μονοπάτι	

Αρχαία Κάμειρος

Ανάμεσα στα ερείπια αυτής της σημαντικής δωρικής πόλης βλέπουμε το ναό της Πολιάδος Αρτέμιδος του 6ου αι. π.Χ.

Σκάλα Καμείρου

Κατάλληλο μέρος για ξεκούραση, η Σκάλα Καμείρου χρησίμευε άλλοτε ως επίγειο για την αρχαία Κάμειρο.

Το Κάστρο της Κρητινιάς, χτισμένο από τους Ιππότες της Ρόδου, ήταν ένα από τα σημαντικότερα οχυρά τους.

Έμπωνας

Ορεινό χωριό στους πρόποδες του όρους Ατάβυρος, γνωστό για τα αμπέλια και τα ωραία κρασιά του.

Μονόλιθος

Ένα κάστρο του 15ου αι., φωλιασμένο στο μονοκόμματο βράχο, δεσπόζει πάνω από το χωριό. Χτίστηκε από τους Ιππότες της Ρόδου.

Μονή Σκιάδι

Η Μονή χτίστηκε το 18°-19° αι. Έξω από το χωριό Αρνίθα, δείτε την παλαιοχριστιανική βασιλική της Αγίας Ειρήνης.

Οδηγοί του κόσμου, Τα ελληνικά νησιά, εκδ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Αθήνα, 1998

Πεταλούδες

Χιλιάδες πεταλούδες γεμίζουν κάθε καλοκαίρι την ήρεμη κοιλάδα των πεταλούδων

4

Μονή Παναγίας Φιλερήμου

Η Μονή είναι χτισμένη στην πλαγιά του όρους Φιλέρημος. Το καθολικό της είναι του 14^{ου} αι.

3

ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ

100.000. 25 χλμ. ΝΔ από την πόλη της Ρόδου. Εμπορικό λιμάνι, πόλη της Ρόδου. Πόλη της Ρόδου (0241 23255). Γιορτή κρασιού στο πάρκο Ροδίνι, τέλη Αυγ.

Αρχαία Ιαλυσός

Χτισμένη σ' ένα ύψωμα με καταπληκτική θέα, η αρχαία αυτή πόλη κατοικήθηκε από το 2500 π.Χ. Ανάμεσα στα ερείπια βλέπουμε και μια ακρόπολη του 3^{ου} αι. π.Χ.

2

Πόλη της Ρόδου

Το λιμάνι Μανδράκι είναι το κέντρο της πόλης, μιας από τις πιο τουριστικές πόλεις της Ελλάδας.

1

Φαληράκι

Αγαπημένο μέρος της νεολαίας, προσφέρει δυνατές συγκινήσεις τη νύχτα και εγκαταστάσεις για θαλάσσια σπορ την ημέρα.

14

Ο Φαρακλός

Χρησιμοποιούνταν από τους Ιππότες της Ρόδου ως φυλακή.

Κοσκινού

Αυτό το παραδοσιακό χωριουδάκι είναι γεμάτο με μωσαϊκά από χοκλάκια.

15

ΚΥΡΙΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

- ★ Πόλη της Ρόδου
- ★ Λίνδος

Αρχάγγελος

Χτισμένος σε μια μαγευτική τοποθεσία, είναι ένα από τα πιο γνωστά μέρη του νησιού, με μεγάλη παράδοση σε είδη χειροτεχνίας.

12

Επτά Πηγές

Οι Επτά Πηγές προμηθεύουν νερό σ' αυτή την πανέμορφη περιοχή.

13

Λίνδος

Από τα πιο γνωστά μέρη του νησιού. Η ακρόπολη, χτισμένη στην κορυφή του λόφου, δεσπόζει πάνω από την πόλη.

11

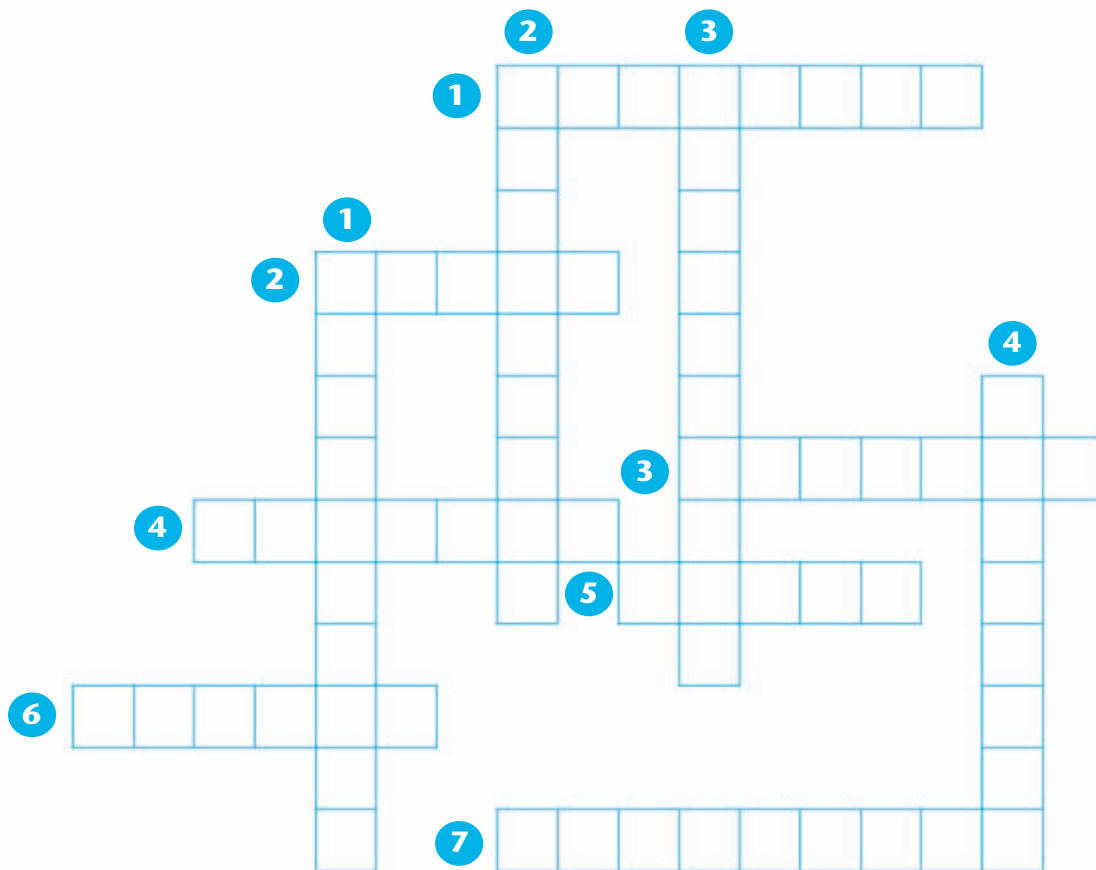
Μονή Ταξιάρχη Μιχαήλ του Θάρρι

Κρυμμένη μέσα στην εξοχή, η Μονή Θάρρι έχει ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες, μερικές από το 12^ο αι.

10

1. Συμβουλευτείτε το χάρτη και λύστε το σταυρόλεξο της Ρόδου.

Οριζόντια

1. Χρησιμοποιούνταν από τους Ιππότες της Ρόδου σαν φυλακή.
2. Επτά από αυτές προμηθεύουν νερό σ' αυτή την πανέμορφη περιοχή.
3. Ορεινό χωριό στους πρόποδες του όρους Ατάβυρος.
4. Η αρχαία αυτή πόλη είναι χτισμένη σε ένα ύψωμα με καταπληκτική θέα.
5. Η πρωτεύουσα του νησιού.
6. Αυτό το μοναστήρι βρίσκεται κοντά στο χωριό Αρνίθα.
7. Το κάστρο της ... ήταν από τα σημαντικότερα οχυρά των Ιπποτών (στη γενική).

Κάθετα

1. Αυτή η περιοχή κάθε καλοκαίρι γεμίζει από χιλιάδες...
2. Το μοναστήρι αυτό της Παναγίας πήρε το όνομά του από το όρος που είναι χτισμένο.
3. Αυτό το χωριό έχει μεγάλη παράδοση στα είδη χειροτεχνίας.
4. Σ' αυτή την αρχαία πόλη υπάρχει ο ναός της Πολιάδος Αθηνάς.